

TÜRKİYE'DE GENÇLERİN İSTİHDAMA KAZANDIRILMASINA YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALAR

Prof. Dr. Hacı Yunus TAŞ¹
ORCID ID: 0000-0003-3163-9416
Abdulhalik KÖSE²
ORCID ID: 0000-0002-0908-1877

Öz

Yeryüzündeki bütün toplumlar için gençlik, özel ve önemli bir dönemi tanımlamaktadır. Bunun nedeni, insan yaşamında kimlik arayışının yoğunlaştığı ve büyük bir dinamizmin yaşandığı evrenin gençlik dönemine denk gelmesidir. Bu bakımdan, gençliğe dönük yaklaşımlar (politikalar) toplumların geleceğini şekillendirecek sonuçlar doğurmaktadır. Zira gençler, içinde buldukları geçiş dönemi itibarıyla birçok sorun alanı oluşturma olasılıklarına karşın, verimli ve dinamik potansiyelleriyle, ülkeleri açısından çok büyük bir güç durumundadır. Doğru planlanan 10eşme, teknolojik yenilikler, ekonomik krizler, işgücü piyasasındaki dönüşüm ve artan rekabet koşulları, fırsat eşitsizliği, alınan eğitimin yetersizliği gibi faktörler gençleri kırılmalı bir grup haline getirmektedir. Gençlerin iş piyasalarında yer alma ve istenilen koşullarda çalışma noktasında sıkıntıları bulunmaktadır. Bu anlamda, gençlere yönelik aktif ve pasif sosyal politikalar büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, Dünya'da gelişmiş bazı OECD ülkeleri ve Türkiye'de gençlere dair uygulanan Sosyal Politikaların dünü, bugünü ve yarını ele alınmaktadır. Ayrıca uygulanan söz konusu politikaların genç nüfusun istihdam edilmelerine yönelik olumlu yönleri ile eksiklikleri tartışılarak bu alanda alınması gereken politikalar hakkında bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *İstihdam, İşsizlik, Genç İşsizliği, Sosyal Politika*

Atf için: Taş, H.Y., Köse, A., (2024). Türkiye'de Gençlerin İstihdama Kazandırılmasına Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar, *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 35, ss. 87-110.

- 1 Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Doktora Öğrencisi, zeynehir@hotmail.com
- 2 Doçent Doktor, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Isparta

Social Policies Applied in Turkey Towards Employment of Youth

Abstract

Youth defines a unique and crucial period for all societies on earth. The reason for this is that the phase in human life, where the search for identity intensifies and a great dynamism is experienced, coincides with the youth period. In this respect, youth-oriented approaches (policies) create results that will shape the future of societies. Because, despite the possibility of causing a slew of problems due to the transition period they are in, young people are a great power for their countries with their productive and dynamic potential. Correctly planned and implemented youth policies constitute a strategic driving force for countries. In the opposite case, there are social problems and loss of energy. Factors such as globalization, technical breakthroughs, economic crises, labor market upheaval and increased competitive conditions, opportunity disparity, and insufficient education make young people a vulnerable group. Young people have difficulties in taking part in the job markets and working under desired conditions. In this sense, active and passive social policies for young people are of great importance. In this study, the past, present and future of the Social Policies implemented for young people in some developed OECD countries in the world and in Turkey are discussed. In addition, the positive aspects and shortcomings of the implemented policies regarding the employment of the young population were discussed and some suggestions were made about the policies that should be taken in this field.

Key Words: *Employment, Unemployment, Youth Unemployment, Social Policy*

Giriş

Gençliğin sosyal politika enstrümanlarıyla desteklenme ihtiyacı bulunmaktadır. Türkiye’nin durumu analiz edildiğinde; genç nüfusunun demografik fırsat penceresi sunduğu görülmektedir. Öte yandan, Türkiye aynı zamanda gittikçe yaşlanan bir ülkedir. Bu bakımdan, gençliğin sunduğu dinamizm ve enerjiden yararlanmayı sağlayacak kapsamlı sosyal politika uygulamalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Özellikle yenilikçi teknolojilerdeki baş döndürücü değişim, genç nüfusun klasik politikaları aşan bir bakış açısıyla ele alınmasını elzem kılmaktadır. Gençlerin niteliklerini geliştiren yeni bir eğitim-sektör senkronizasyonu ve işlevsel bir yönlendirme sistematigi, üzerinde çokça düşünülmesi gereken durumlar olarak öne çıkmaktadır. Bu anlamda, günümüz gençliğinin başta eğitim ve istihdam olmak üzere genel durumlarını ortaya koymak gerekmektedir.

Gençliğe dair verilerin bilinmesi ve bu verilerin analiz edilmesi çok önemlidir. Genç nüfusun şartları yaşadıkları ülkenin hatta dünyanın içinde bulunduğu durumla yakından ilgilidir. Ayrıca son yıllarda teknolojik gelişmelere koşut yaşanan hızlı sosyo-ekonomik dönüşümlerin de gençliği derinden etkilediği görülmüştür. 2023 yılı Haziran’a kadar tüm dünyayı yoğun bir şekilde etkileyen Covid-19 pandemisi bütün dezavantajlı gruplar gibi, gençleri de olumsuz etkilemiştir. Bu nedenle pandemi süreci ve sonrası etkiler mutlaka ele alınmalıdır. Gençlik değerlendirilirken sadece eğitim, istihdam vb. klasik sorun alanlarına eğilmek yeterli değildir. Aynı zamanda onların beklentilerine, gelişim isteklerine ve psikolojik gereksinimlerine eğilmek gerekir. Sayılan gerçeklikler ışığında bu çalışma, genç bireylere yönelik geniş perspektifli bütüncül bir politika arayışına katkı sağlama amacı taşımaktadır.

1. Gençlik Kavramı

Gençlik kavramının demografik, psikolojik ve sosyolojik veçhelerinin bulunması, onun evrensel kabul görmüş bir tanımlamadan yoksun bırakılmaktadır. Ancak, çocukluk evresi ile gençlik evresini ayırt etmek için genel anlamda demografik (yaş) öğelerden yararlanılmaktadır. Bu noktada da bazı parametreler devreye girmekte, yaş sınırı konusunda evrensel bir genel kabul bulunmamaktadır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, 18 yaşın altındakileri çocuk kabul etmektedir. Avrupa Birliği 94/33 sayılı Direktifinde 18 yaşın altındakilerin

genç, 15 yaşın altındakilerin ise çocuk olarak tanımlandığı görülmektedir (Alper vd., 2013:61-62). Örneğin BM 15-24 yaş aralığını genç olarak tanımlarken, eğitimden iş hayatına atılmanın daha geç yaşandığı AB ülkelerinin çoğunlukla 15-29 yaş aralığını baz aldıkları görülmektedir. Türkiye’de ise kimi belge ve araştırmalarda farklı veriler bulunmakla birlikte, gençlik için genel kabul 12-24 yaş aralığıdır. Türk Medeni Kanunun’da (2001) “Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlamaktadır” denmektedir (Oktay vd., 2009).

ILO’nun 138 sayılı Sözleşmesinde, 15-24 yaş aralığında istihdam edilenler “**Genç İşçi**” olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan, ILO’nun 146 sayılı tavsiye kararı Genç İşçi taban yaşının 16 olması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum, asgari çalışma yaşının kademeli olarak yükseltilmesi eğiliminin bir sonucudur (Delibaş, 2011). Türkiye’de ise Genç İşçi tanımlaması, AB kriterleri uyarınca 4857 sayılı İş Kanunu’nun 71. Maddesinde, 15 yaşını tamamlamış, 18 yaşını bitirmemiş çalışanlar için kullanılırken; 15 yaş altı için “çocuk” ibaresi kullanılmıştır (Cengiz, 2012: 205-206). Türkiye’ye bakıldığında, gençliğe yönelik genel politikaların uygulandığı yaş grubunun 14-29 yaş aralığındakileri kapsadığı ifade edilebilir (Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi, 2013: 3)

Gençlik sosyolojisine göre gençlik; bireyin biyolojik, tarihsel ve kültürel olarak gelişen-değişen ve bununla birlikte sosyal süreklilik gösteren bir dönemi içermektedir. Gençliğin birçok psikososyal durumla birlikte yaşanmasının nedeni, geçiş dönemi olma özelliğinden dolayıdır. Bu bağlamda gençliğin; özgürlüğü, sabırsızlığı, hareketliliği, bireysel bağımsızlığı ve heyecanı temsil eden bir kişilik olarak değerlendirilebiliriz (Yaman, 2013: 35-36). Gençlik, bir anlamıyla insani kimlik arayışı ve oluşum sürecini, diğer yandan ise insan hayatındaki en dinamik dönemi anlatmaktadır (Akin, 2014: 10).

1.2. Genç Nüfusun Genel Durumu

1.2.1. Genç Nüfus Verileri

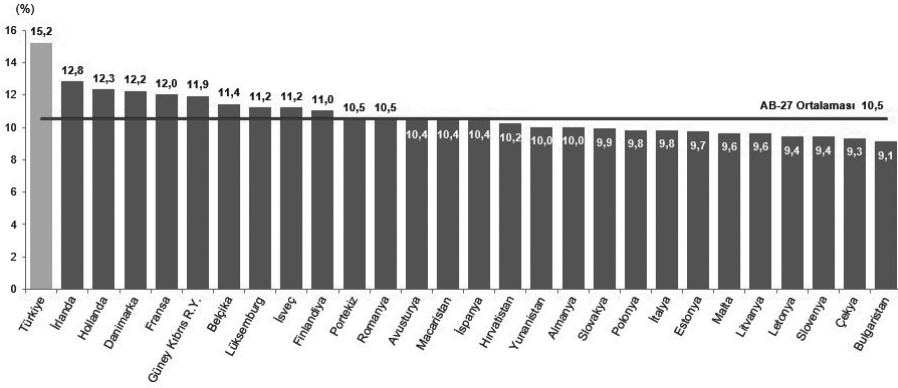
Yıl	Toplam nüfus	Genç nüfus (15-24 yaş)	Genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranı (%)	Yetişkin nüfus (25+ yaş)	Yetişkin nüfusun toplam nüfus içindeki oranı (%)
1935	16.158.018	2.433.916	15,1	6.989.637	43,3
1940	17.820.950	2.568.914	14,4	7.729.741	43,4
1945	18.790.174	3.461.047	18,4	7.883.464	42,0
1950	20.947.188	4.350.499	20,8	8.551.463	40,8
1955	24.064.763	4.650.353	19,3	9.901.288	41,1
1960	27.754.820	4.607.042	16,6	11.671.001	42,1
1965	31.391.421	5.254.191	16,7	12.942.184	41,2
1970	35.605.176	6.545.971	18,4	14.172.289	39,8
1975	40.347.719	7.796.643	19,3	16.142.845	40,0
1980	44.736.957	9.016.986	20,2	18.118.619	40,5
1985	50.664.458	10.191.944	20,1	21.366.259	42,2
1990	56.473.035	11.311.973	20,0	25.371.228	44,9
2000	64.729.501	12.575.362	19,4	33.207.681	51,3
2007	70.586.256	12.397.606	17,6	39.546.259	56,0
2008	71.517.100	12.441.662	17,4	40.286.851	56,3
2009	72.561.312	12.514.737	17,2	41.187.241	56,8
2010	73.722.988	12.545.094	17,0	42.299.312	57,4
2011	74.724.269	12.542.174	16,8	43.295.520	57,9
2012	75.627.384	12.591.641	16,6	44.178.564	58,4
2013	76.667.864	12.691.746	16,6	45.126.304	58,9
2014	77.695.904	12.782.381	16,5	46.051.093	59,3
2015	78.741.053	12.899.667	16,4	46.955.166	59,6
2016	79.814.871	12.989.042	16,3	47.900.047	60,0
2017	80.810.525	12.983.097	16,1	48.793.940	60,4
2018	82.003.882	12.971.396	15,8	49.848.157	60,8
2019	83.154.997	12.955.672	15,6	50.986.980	61,3
2020	83.614.362	12.893.750	15,4	51.652.375	61,8
2021	84.680.273	12.971.289	15,3	52.733.021	62,3
2022	85.279.553	12.949.817	15,2	53.594.625	62,8

Tablo 1: Türkiye’de Genel Nüfus ve Yıllara Göre Genç Nüfusun Oranı (1980-2022)

Kaynak: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2022-49670>

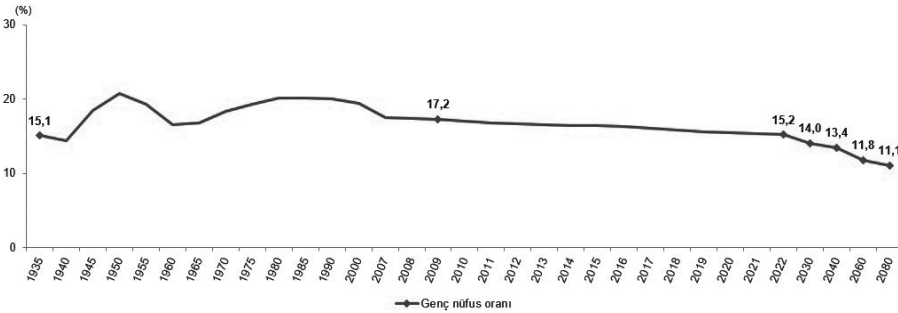
Avrupa demografik kitlesi incelendiğinde, Türkiye'nin daha devimsel bir nüfusu barındırdığı görülmektedir. Tablo1'in 1980-2022 arası uzun dönemli verileri, Türkiye'nin 15-29 yaş aralığındaki genç nüfus oranının yüksek bir seviyede olmakla birlikte, yavaş yavaş oransal olarak azalma göstermektedir. Zira, 15-24 yaş aralığındaki nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2000 yılı için %19,4 iken, 2022 yılı itibarıyla bu oran %15,2'ye gerilemiştir. Buna rağmen Türkiye, Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında, aşağıdaki Şekil 1'den de anlaşılacağı üzere oldukça iyi durumdadır. Bu yüksek potansiyeli değerlendirecek sosyal politikaların oluşturulması ve zaman kaybetmeksizin uygulanması elzemdir.

Şekil 1. Genç Nüfus Oranının AB Üye Ülkeleri ile Karşılaştırılması

Kaynak: TÜİK İstatistiklerle Gençlik 2022

Şekil 2. Yıllara Göre Genç Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (Nüfus Projeksiyonu)

Kaynak: TÜİK İstatistiklerle Gençlik 2022

Şekil 2’de genel veriler ışığında oluşturulan nüfus projeksiyonu, genç nüfusun yıllar içerisinde toplam nüfus içerisindeki oransal ağırlığını yitirdiğini öngörmektedir. Bu durum, bizi daha yaşlı bir nüfus olgusunu beklediğini işaret etmektedir. Genç nüfusun toplam nüfusa oranı 1950 yılında %20,8 ile pik seviyesinde gerçekleşmiştir. Buna mukabil bu oran 2025 yılı için %14,3, 2040 yılı için %13,4 ve 2080 yılı için ise %11,1 olarak tahmin edilmektedir. Kısacası, genç nüfusun düzenli bir şekilde azalma eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır.

1.2. Gençler ve Eğitim

Türkiye, 2012 yılında zorunlu eğitim süresini sekiz yıldan on iki yıla çıkarmıştır. Zorunlu eğitim sistemi; ilkokul, ortaokul ve lise olarak tanımlanmış ve her bir eğitim devresi dört yıl olacak şekilde belirlenmiştir. (12 Yıllık Zorunlu Eğitim [4+4+4]) (OECD, 2013).

Yeni eğitim sisteminde, örgün eğitim mezuniyet yaşı üst sınırı 18’dir. Mesleki eğitimde ise orta öğrenim ve yüksek öğrenim kademeleri bulunmaktadır. Mesleki eğitimde orta öğrenim dört yıllıktır. Mesleki eğitimde, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (MTAL) ve Mesleki Eğitim Merkezleri (MEM) seçenekleri mevcuttur (Gülüm, 2020:34).

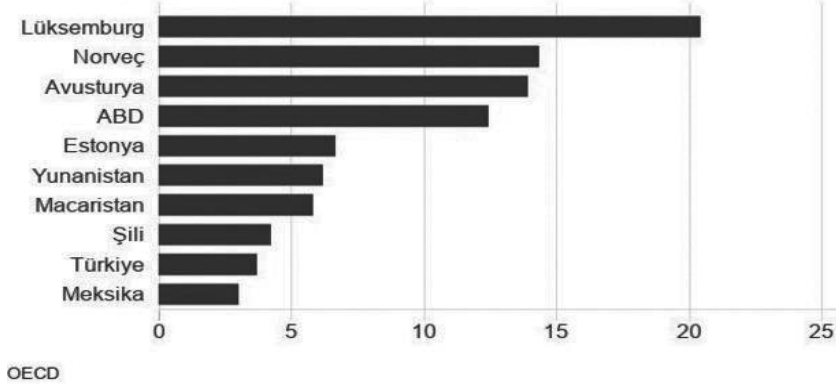
Türkiye eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak adlandırılan iki temel boyuta sahiptir. Türkiye’de Örgün Eğitim dışındaki bütün eğitim-öğretim faaliyetleri Yaygın Eğitim olarak adlandırılmaktadır. Halk eğitim merkezleri bünyesindeki eğitimler, çıraklık eğitimleri, İŞKUR, belediyeler, kurum ve kuruluşlar tarafından verilen eğitimler, STK’ların düzenlediği sertifika eğitimleri, uzaktan eğitim gibi çeşitli eğitimlerin tümü Yaygın Eğitim sınıflandırılmasının içinde yer almaktadır. (Yıldız, 2016).

Şekil 3. İlkokuldan Üniversiteye Kadarki Dönemde Öğrenci Başına Kamu Harcaması

İlkokuldan üniversiteye kadarki dönemde öğrenci başına kamu harcaması, 2015

(Dolar)

■ Yatırım (dolar)

Kaynak: BBC News Türkçe on Twitter, 2015.

Şekil 3. ele alındığında; dolar bazındaki ilkokuldan üniversiteye kadarki dönemde öğrenci başına kamu harcamaları açısından, OECD tarafından örnek olarak seçilen on ülke arasında Türkiye 3,5 dolar ile sadece Meksika'nın (3 dolar) üzerinde yer almış ve öğrenci başına en az harcama yapan iki ülkeden biri olmuştur. Lüksemburg, ilkokuldan üniversiteye kadarki dönemde öğrenci başına 21 dolarla en fazla kamu harcaması yapan ülke durumundadır. Lüksemburg'u öğrenci başına 14 dolarla Norveç, 13,5 dolarla Avusturya ve 12 dolarla ABD izlemektedir. Öğrenci başına düşen kamu harcaması bakımından; Estonya, Yunanistan, Macaristan, Şili, Meksika ve Türkiye 10 doların çok altında harcama yapmaktadır (Şili, Meksika ve Türkiye 5 doların altında).

Türkiye'deki eğitim düzeyini anlamlandırmak açısından OECD verileriyle karşılaştırma yapmak faydalı olacaktır. 25-34 yaş arası ortaöğretim mezunu olmayan yetişkin oranı OECD ortalamasına göre daha yüksek durumdadır. OECD'nin ortaöğretim mezunu olmayan genç yetişkin oranı ortalaması %15, Türkiye ise %41 ortalama ile Meksika'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Ülkemizin yükseköğretim mezunu genç yetişkin düzeyi son on yılda %17 den %35'e yükselmiştir. Bu olumlu tabloya rağmen Türkiye, OECD'nin %45 olan ortalamasının gerisindedir. 18-24 yaş grubunda eğitimden ayrılma oranlarında OECD ortalaması %47, Türkiye'de bu oran %62 ve oransal olarak en

yüksek ülkelerden biri durumundadır. Eğitim- istihdam ilişkisi noktasında bakıldığında; eğitimden ayrılmanın başlıca nedenleri olarak istihdama katılma ve bir üst öğrenime yükselme sayılabilir.

Bu bakımdan ülkemizdeki 15-29 yaş arası gençlerin %28,8’ inin okula gitmediği ve istihdama katılmadığı görülmektedir. Söz konusu oranda, son on yıldaki pozitif ivmeye rağmen, OECD ülkeleri arasındaki en yüksek veriler Türkiye’ ye aittir (OECD, 2020).

1.3. İşsizlik ve İstihdam

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde istihdam edilen gençler; çoğunlukla enformel sektörlerde, düzensiz işlerde ve sosyal koruma olmadan çalıştırılmaktadır. Bu tür çalışma koşullarında istihdam edilen genç çalışanlar, muadil işlerle kıyaslandığında çok daha düşük ücrete razı olmak zorunda kalmaktadır (ILO, 2013:1-2).

İşsizliğin yüksek olduğu toplumlarda, insani sermaye yeterince kullanılmadığından sosyal sorunlar artmaktadır (Awogbenle ve Iwuamadi, 2010: 2). Ülkemizdeki problem alanlarından biri eğitim seviyesi ile işgücü piyasaları arasında korelasyonun kurulamamasıdır. Bu gerçekliğin en önemli nedeni, eğitimin bireylere istendik niteliği kazandıramamasıdır. İşsizlik oranlarının, eğitim seviyesi üniversiteye doğru çıktıkça artması bunun açık bir göstergesidir. Yine bu noktada, okuma-yazma bilmeyenlerden oluşan kesimin en az işsizlik oranına sahip olması olgusu oldukça dikkat çekicidir (Okur, 2014: 47).

Türkiye’de ekonominin en kronik sorunlarının başında, nüfus artışı sonucu işgücü arzında oluşan yükselmeye sermaye birikiminin ve yatırımların yeterli cevabı verememesidir. Yaratılan istihdam seviyesinin kısıtlılığı ile birlikte işgücüne katılım derecesindeki düşüklük, işsizliğin devam etmesine neden olmaktadır (Erol vd., 2010: 10).

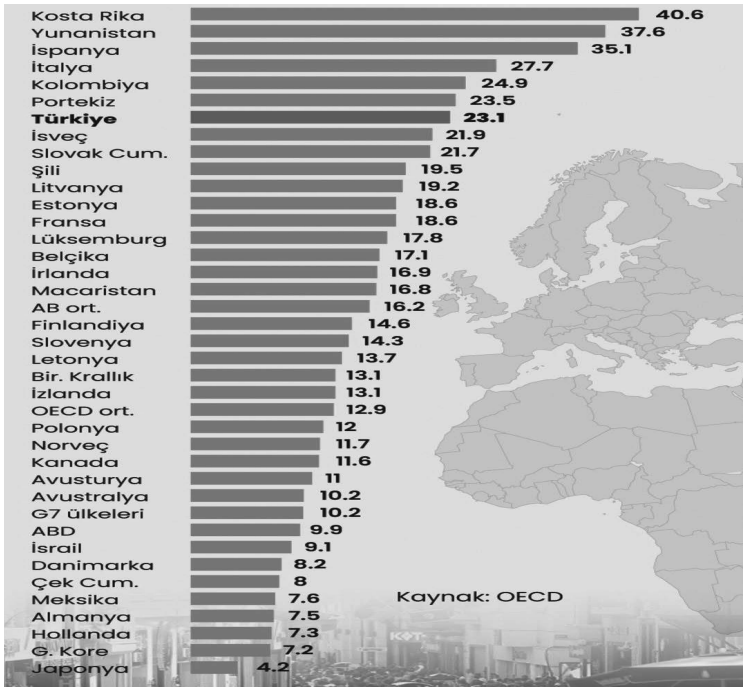
Tablo 2’ye bakıldığında; arz açısından gençlerin eğitim ve beceri düzeyinin düşüklüğü, cari ücret seviyesine- gerçekçi olmayan beklentiler yüzünden- karşı negatif yaklaşımları (boş kalmayı tercih), istikrarsız yönelimleri ve iş piyasası kapasitesine oranla daha yüksek nüfus artışları ile işsizlik sorunu yaşadıkları değerlendirilmektedir.

Genç İşsizliğin Yüksek Olmasının Sebepleri:	Talep Açısından	Arz Açısından
İşlerin mevcudiyeti	Gençler için iş sıkıntısı söz konusudur.	Düşük seviyeli işlerin varlığı söz konusudur.
Ücretler	Asgari ücretler ve diğer katılıklar düşük seviyeli iş sayısını azaltır	Gençlerin gerçekçi olmayan ücret beklentileri vardır.
Hareketlilik	Yüksek genç işsizlik oranlarının temelinde kısa vadeli geçici işler yatmaktadır.	Genç çalışanlar istikrarsız ve yüksek hareketliliğe sahiptirler.
Tutumlar	Gençler gelecek vaat eden işleri arzu ederler.	Gençler cari ücret seviyesinde çalışmak yerine boş zamanı tercih etmektedirler.
Beceriler	Beceriler iş başında öğrenilir.	Gençlerde eğitim ve beceri düzeyleri düşük seviyededir.
“The Baby Boom Cohort”²²	İşgücü piyasası yaz dönemlerinde gençlere yeni fırsatlar sunmaktadır.	Genç nüfus artışı genç işsizlik oranlarını artırmaktadır.
Alternatif “iş” Faaliyetleri	Gençler yasadışı iş aktivitelerinden yüksek gelir elde edebilmektedir.	

Tablo 2. Genç İşsizliğin Nedenlerine Dair Farklı Yaklaşımlar

Kaynak: Freeman (1979), “Why is There a Youth Labor Market Problem?”, s.6

Şekil 4. 15-24 Yaş Arası OECD Ülkelerindeki Genç İşsizlik Oranları (%)

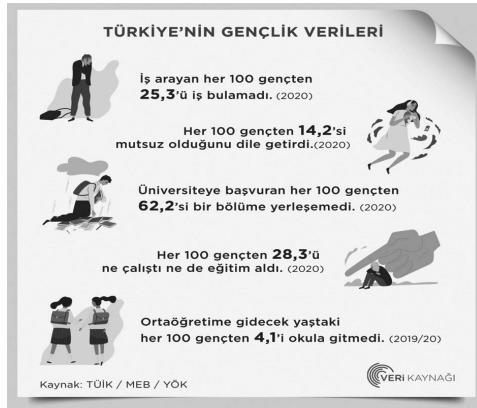
Kaynak: OECD, 2021(Habertürk Gazetesi).

Şekil 4’teki veriler incelendiğinde; Türkiye 15-24 yaş grubunda OECD ülkeleri arasında % 23.1’lik işsizlik oranıyla üst sıralarda yer almaktadır. OECD ülkeleri ortalamasının 12,9 olduğu düşünüldüğünde, Türkiye’deki gençlerin çok büyük bir işsizlik sorunu yaşadıkları söylenebilir. Listedeki diğer ülkelere nazaran Türkiye’nin, genç nüfusunun genel nüfusa oranı bakımından daha büyük bir genç gruba sahip olduğu bilinmektedir. Ayrıca, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine bakıldığında; Türkiye’de Mart 2023 ayında dar tanımlı işsizlik oranının yüzde 10, geniş tanımlı işsizlik oranının yüzde 21,8 olduğu görülmektedir. Gençlerdeki işsizlik oranı ise, Mart 2023 ayında yüzde 20,1’dir. Genç erkeklerdeki işsizlik oranı yüzde 8,1 iken, genç kadınların bu oranı yüzde 13,8 olarak ölçülmektedir(<https://kariyerbankasi.net,2024>). Bundan dolayı, sayısal anlamda da ülkemizde büyük bir genç popülasyon işsizliği söz konusudur.

1.4. Gençliğin Sorun Alanları

Gençliğin en önemli sorunlarını belirlemeye yönelik 2013 tarihli Sekam saha çalışması, 1. seviyede temel sorunları; eğitim (%33), ahlaki yozlaşma (%17), meslek edinme (%14), iş bulamama (%14) , aile tarafından anlaşılammamak (%7) şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır. Aynı çalışmanın 2.tercih temelindeki sıralama durumu; meslek edinme (%18), eğitim (%14), ahlaki yozlaşma (%13), iş bulamama (%10), uyuşturucu kullanımı (%9) şeklinde sıralanmıştır. Görüldüğü üzere iki tercih seviyesi tipinde farklı sıralamaya karşın ilk dört sorun alanının eğitim, ahlaki yozlaşma, meslek edinme ve iş bulamama olarak tespit edildiği ve tam anlamıyla örtüştüğü görülmektedir (United Nations, 2005 Youth Report, 2005: 3)

Şekil 5. Türkiye’nin Gençlik Verileri

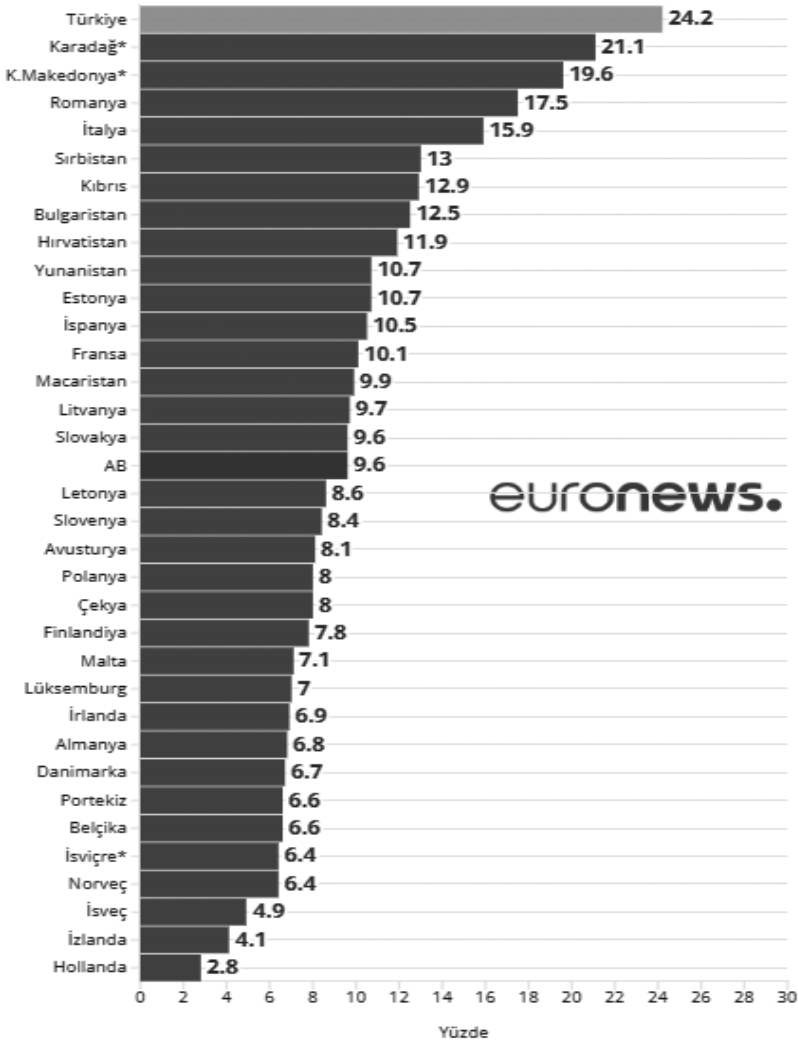

Kaynak: TÜİK/ MEB/ YÖK (2019-2020)

Şekil 5'e bakıldığında; 2020 yılı itibariyle Türkiye'de her 100 gençten 25,3'ünün iş bulamadığı, 28,3'ünün ne eğitimde ne de istihdamda yer alamadığı görülmektedir. Eğitim anlamında; ortaöğretim yaşındaki her 100 gençten 4,1'inin okula gitmediği ve üniversite eğitimi için başvuran her 100 gençten 62,2'sinin hiçbir bölüme yerleşemediği bir tablo bulunmaktadır. Ayrıca, her 100 gençten 14,2'si mutsuz olduğunu ifade etmektedir.

Şekil 6. Ne İstihdamda Ne Eğitimde Olan 15-24 Yaş Arası Gençlerin Oranı

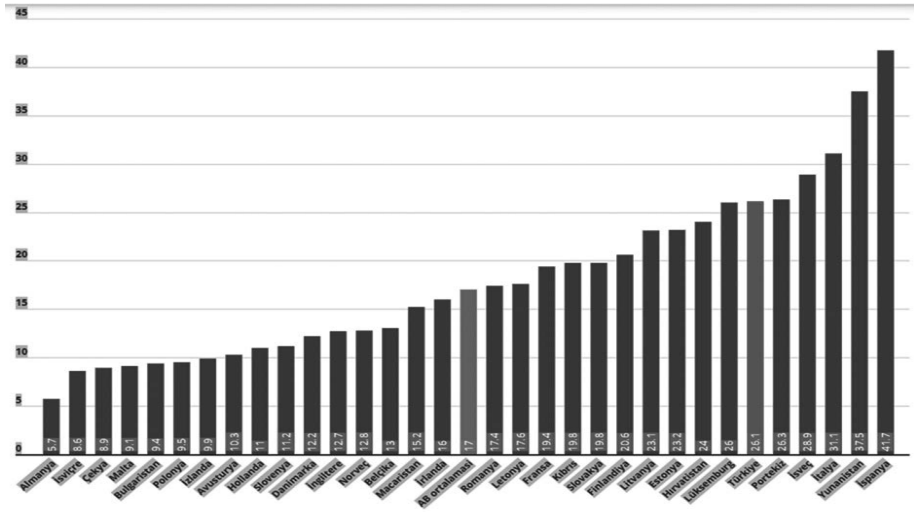
Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı (15-24 yaş, 2022)

Kaynak: Eurostat ve TÜİK • (*2020)- (Erişim tarihi: 05.03.2024)

Yukardaki Şekil 6. incelendiğinde; AB İstatistik Ofisi Eurostat’ın ne eğitimde ne istihdamda raporu, Türkiye’deki 15-24 yaş arası gençlerin durumu hakkında önemli veriler sunmaktadır. Bu rapora göre; Türkiye’nin 15-24 yaş arası genç grubunun ne eğitimde ne istihdamda oranı % 24,4 ile 2022 yılı verileri belirtilen 34 ülke arasında ilk sırada yer almaktadır. AB ortalamasında bu oran yüzde 9,6 olarak görülüyor. Bu oranın en yüksek olduğu AB ülkesi yüzde 17,5 ile Romanya iken, en düşük orana ise yüzde 2,8 ile Hollanda’nın sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 7: Covid-19 Pandemi Dönemi Avrupa Ülkeleri Genç İşsizlik Oranları

Kaynak: Eurostat (Avrupa İstatistik Ofisi) 2020

1.5. Gençlik ve Covid-19 Pandemi Süreci

Covid-19 pandemi dönemi işsizlik artışına neden olmuştur. Gerek Türkiye’de gerekse Avrupa’da bu dönemde gençlerin işsizlik oranlarındaki artış endişe verici bir şekilde artmıştı. Eurostat’ın (Avrupa İstatistik Ofisi) Haziran 2020 verileri, Covid-19 pandemisinin ekonomiyi sarstığını ve genel işsizlik oranını % 7,2, 25 yaş altı nüfusta ise bu oranın % 17 olduğunu göstermektedir. En az genç işsiz (25 yaş altı grup) olduğu Avrupa ülkesi % 5,7 ile Almanya olurken, % 41,7’lik oranla en fazla genç işsiz ise İspanya’da bulunmaktadır. Ancak Covid sonrası dönem olan 2023 yılında genç işsizlik oranları tüm AB ve gelişmiş ülkelerde daha düşük oranlara gelmiştir. Türkiye’de ise bu oran %17 ler civarına kadar gerilemiştir (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2023).

ILO'nun 2020 yılında yaptığı COVID-19'a Dair Global Araştırma; gelir seviyesi düşük ülkelerin gençleri, kadınları ve küçük yaştaki gençleri önceleyerek pandeminin gençler üzerindeki etkilerini ele almıştır. Buna göre; COVID-19 pandemi sürecinin özellikle dezavantajlı ülkelerdeki gençlerde daha derin olmak üzere, Dünya'daki gençlerin neredeyse tamamı üzerinde son derece negatif etkilerinin olduğu bulgulanmıştır. ILO'nun araştırmasının istihdam ile ilgili verileri aşağıdadır:

İstihdam: COVID-19 salgın süreci, kriz başladıktan sonra her altı gençten birinin iş piyasası dışına çıkmasına neden oldu (18-29 aralığındaki yaş grubu global işgücü piyasasında zemin kaybetti). Genç çalışanların özellikle hizmet, el sanatları, satış-pazarlama, büro hizmeti vb. alanlarda iş dışı olma olasılıkları diğer yaş gruplarına oranla arttı. 18-29 aralığındaki yaş grubundaki gençlerin pandemi etkisiyle gelirlerinin ortalama %42 ve çalışma saatlerinin ortalama %23 azaldığı tespit edilmiştir.

3. Türkiye'de Gençliğe Yönelik Sosyal Politikalar

Türkiye'de gençliğe dair özel yasal bir çalışma olmamakla birlikte gençleri kapsayan; 4857 Sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunlarında iş çerçevesini içeren ve gençleri koruma amaçlı düzenlemeler yapılmıştır. Yine devreye koyulan İstihdam Paketi (2008); gençlerin işgücü piyasasına katılımları için önlemlerin artırılması, stajyerliklerinde istihdam edilmelerinin kolaylaştırılması, mesleki eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi vb. güçlendirici ve özendirici düzenlemeler içermektedir. Ülkemizde gençlere dair başlıca sosyal politika uygulamaları aşağıda belirtilmiştir (Emircigil, 2013: 370-386):

- Gençlerin iş gücü piyasalarına girişlerinin ve tutunmalarının şartlarını oluşturmak Kalkınma Planlarının amaçları arasında yer almaktadır (Amaçları uygulayacak stratejilerin belirlenememesi eksiklikler olduğu ve bu eksikliklerin olduğu anlaşılmaktadır).
- ILO Gençlik İstihdam Ağı (2006 yılında Türkiye, ILO Gençlik İstihdam Ağı'na dahil olmuş ve kendi Ulusal Gençlik İstihdamı Eylem Planını hazırlamayı taahhüt etmiştir. Böylelikle gençlerin işgücü piyasalarına katılımını kolaylaştırmak amacıyla, genç yoksulluğunu azaltarak insan onuruna yakışır işlerde istihdamı temel alan hedefler ve etkinlikler benimsenmiştir.

3.1. Gençliğe Yönelik Aktif Sosyal Politikalar

Aktif istihdam politikaları, çalışan nitelikleri ve işgücü piyasası üzerinde geliştirici etkiye sahiptir. (Gündoğan ve Biçerli, 2004:223). Gençlerin günümüzdeki en temel sorunu işsizliktir. Bu durum oransal farklılıklara rağmen bütün ülkelerin ortak problemidir. Genç işsizliğine dair Dünya’daki politikaların; aktif istihdam politikaları ve eğitim politikaları olmak üzere iki önemli bileşeni bulunmaktadır. Hedeflenen ise gençlerin iş piyasalarına geçişlerini kolaylaştırarak arttırmak ve gençlerin iş hayatlarında karşılaşacakları muhtemel sorunları önleyici tedbirler almaktır. Bu noktada uygulanacak her tür politikanın referans kaynağı, genç işsizliği tetikleyen yapısal problemlerdir (Alper vd., 2013:63).

Böylelikle bu politikalar, hem işsizliği derinden hisseden gençlerin önünü açmak hem de işgücü piyasasındaki eşit olmayan koşulları ortadan kaldırmak gibi işlevleri yerine getirmektedir.

Türkiye’de genç işsizliğine dair aktif istihdam politikaları İŞKUR (Kamu İstihdam Kurumu olması nedeniyle) üzerinden yürütülmektedir. İŞKUR’un gençlere yönelik temel görevleri şunlardır:

- 1- Ulusal istihdam politikası oluşturmak-uygulamak, genç işsizliği için önlemler almak, istihdamı arttırmak, işsizliği azaltıcı pasif ve aktif politikaları devreye sokmak, işsizlik sigortası işlemlerini yürütmek,
- 2- İşgücü piyasası gereksinimleri analizini yapmak, işgücü piyasası verilerini derlemek ve yayınlanmasını sağlamak,
- 3- İşsizler (genç işsizler ve diğer işsizler) için iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri sunmak, mesleki eğitim programları yapmak-uygulamak,
- 4- Çalışanlar için işgücü eğitim seminerleri düzenlemek,
- 5- İşsizlere (genç işsizler ve diğer işsizler) yurtdışı işgücü piyasalarında iş imkanları sağlamak amacıyla aracılık etmek ve yurtdışında işverenlik yapan girişimcilere işçi bulmak-prosedürel destek vermek şeklinde özetlenebilir.

3.1.1. İŞKUR Tarafından Düzenlenen Kurslar

• Genel Mesleki Eğitim Programları (İstihdam Garantili ve İstihdam Garantisiz MEP)- İşgücü Yetiştirme Kursları

İŞKUR kayıtlısı işsizlik sigortası ödeneğinden yararlanan kişiler ile vasıfsız işsizler, işgücü piyasası gereksinimleri doğrultusunda meslek edindirme

kurslarında yetiştirilmektedir. İşgücü yetiştirme kursları; bir yandan istihdamı temel hedef olarak almakta, diğer yandan ise işgücü piyasası gereksinimlerini gözetmektedir (İŞKUR, 2011a:25). Bir mesleği olmayanlar, mesleği iş piyasasında işlevini yitirmiş veya mesleki anlamda yetersiz olan bireylerin, emek piyasasında değerlendirilmesi için uygulanan programdır. Bu uygulamada kişiler ihtiyaç bulunan alanların mesleki becerisine kavuşturulmakta ya da mevcut becerileri geliştirilmektedir. Bitirilen kurs sonunda istihdam garantisi verilmektedir. Öte yandan aynı işlevde olup İstihdam garantisiz genel mesleki eğitim programları da bulunmaktadır.

• Çalışanların Mesleki Eğitimi

4857 sayılı Kanunu 85. Maddesi uyarınca, tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalışacakların sertifikalandırılmasına dair eğitim çalışmalarınıdır. Ücret ödemesi bulunmamaktadır (İŞKUR, 2012).

• Girişimcilik Eğitimleri

2009 yılında başlayan ve Hayat Boyu Eğitim düşüncesine göre şekillenmiş İŞKUR eğitimleridir. İşgücü piyasası nitelikli çalışan ihtiyacı, işsizlerin (İŞKUR'a kayıtlı) istihdamına/girişimciliklerine (iş kurma) destek amaçlıdır. (Bayram, 2011: 43). Bu program, İŞKUR'un kendi işini kurmak/geliştirmek isteğinde olan kişiler için açtığı ücretsiz eğitim faaliyetini (32-40 saat) içermektedir. Girişimcilik eğitim programında, teorik ve uygulamalı eğitimler verilmektedir. Böylelikle kursiyerlere, iş planı yapmak-geliştirmek ve iş düşüncesi geliştirmek süreçlerinin kavranması noktasında yetkinlik kazandırılmaktadır. Bu programdan yararlanabilmek için; 18 yaşını doldurmuş olmak, meslek danışmanının uygun görüşünü almış olmak ve daha önce aynı eğitim programını almamış olmak şartları aranmaktadır.

Girişimcilik eğitim programını tamamlayan kursiyerlere sertifika verilmektedir. Girişimci adayları KOSGEB desteğinden yalnızca bir kez olmak üzere faydalanmaktadır. Ayrıca işsiz girişimci adaylarına kurs süresince her gün için ödeme yapılmaktadır (KOSGEB).

2019 yılından itibaren KOSGEB Girişimcilik eğitimlerini online olarak, verilmektedir. Bu eğitim sonucunda geleneksel girişimcilik ve ileri girişimcilik diye iki ayrı sertifikayı online olarak e-devlet sitemi üzerinden hazırlanıp eğitimi alanlara verebilmektedir.

• İşbaşı Eğitim (Staj) Programları

İşgücü piyasası eğitim programları, işsizlere yönelik (özellikle genç işsizler) mesleki yeterlilik odaklı eğitimlerden oluşmaktadır. Kamu istihdam ofisleri,

işyerlerini istihdama isteklendirmek amacıyla işbaşı eğitim giderlerini belli bir oranda karşılamaktadır. Bu eğitimleri alan gençlerin, eğitimi veren işletmelerin yanı sıra diğer işyerlerinde de iş bulma şansları artmaktadır (Varçın, 2004:37-38). İŞKUR, işsizlerin çalışma pratiği yaparak iş deneyimi edinmeleri ve iş piyasasına girişlerinin-intibaklarının sağlanması amacıyla işbaşı staj programları uygulamaktadır. İŞKUR’ca söz konusu programa dahil olan işsizlere; günlük olmak üzere belli bir ücret ödenmesi, genel sağlık sigortası, iş kazası ve meslek hastalığı sosyal güvenlik kurumu prim giderleri karşılanması gibi önemli katkılarda bulunmaktadır (İŞKUR, 2011a:26).

3.1.2. İş ve Meslek Danışmanlığı

İş ve meslek danışmanlığı programı, işsiz veya meslek değişimi düşüncesi taşıyan kişilere danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Burada, danışmanlıktan yararlanmak isteyenlerin becerileri ve kişisel özellikleri ile işgücü piyasası gereksinim ve taleplerinin örtüştürülmesi önem arz etmektedir. Kişilerin doğru işe ve doğru kursa yönlendirilmeleri, işsizliği azaltmak ve girişimsel pencereler açmak noktasında çok etkili sonuçlar vermektedir. Bu nedenle, iş ve meslek danışmanlığı hizmeti maliyet yönünden en etkin aktif istihdam politikası uygulaması olarak kabul edilmektedir (İŞKUR, 2011b:3). Genç istihdamını destekleyen önemli ayaklardan biri olan enformasyon ve işe yerleştirme hizmetlerinin yaygınlaştığı görülmektedir. Söz konusu mekanizma; gençlerin kendilerine uygun alanların ve farklı seçeneklerin farkına varabilmeleri ve iş piyasasında yer alabilmeleri amacıyla, ilgili kurumlarca bilgilendirilmeleri ve işe yerleştirilmeleri sürecini ifade etmektedir (Alper, 2013:64). İş ve meslek danışmanlığı, ülkemizde son dönemlerde önemi anlaşılan ve rağbet gören bir sosyal politika aracı durumundadır. Bu program, ilk zamanlarında iş/meslek hayatı başlangıcında verilen danışmanlık hizmeti çerçevesiyle sınırlı iken, bugün iş yaşamının her döneminde yararlanan bir yapıya kavuşmuştur.

3.1.3. Doğrudan İş Kurma Programları

Doğrudan iş kurma programları, sıfırdan yeni işlerin kurulması ya da var olan işlerin modifikasyonu esasına dayanır. Doğrudan iş kurma programları; istihdam veya ücret sübvansiyonları, kamu ya da kar amacı gütmeyen kuruluşlarda çalışma programları ve kendi işini kurma programlarından oluşan üçlü bir paketten oluşmaktadır. İstihdam veya ücret sübvansiyonları, dezavantajlı grupların (uzun süreli işsizler ve/veya genç işsizler) sosyal dışlanmaya uğramaması için istihdamı teşvik eden doğrudan ücret/sosyal güvenlik

ödemeleridir. Toplumsal kaygıları giderme amacı ön plandadır. İşsiz istihdamını canlandırmak üzere daha çok geri kalmış bölgeleri hedef seçmektedir (Betcherman vd., 1999:6). Kamu ya da kar amacı gütmeyen kuruluşlarda çalışma programları, daha çok gençlere yöneliktir. Bu sayede gençlerin deneyim kazanma ve işgücü piyasalarıyla ilişki kurma yetileri artmaktadır(OECD, 1999:36). Kendi işini kurma programları ise. gençlere iş kurmaları için işletme maliyetlerinin belli oranda üstlenilmesi, başlangıç sermayesi verilmesi vb. teşvikleri içermektedir.(Taş ve Bilen,2014, Taş, Küçükoğlu ve Demirdöğmez,2018)

3.1.4. Genç ve Mesleki Yeterlilik Belgesi Sahibi Olanların Teşvik Edilmesi

Genç ve mesleki yeterlilik belgesi olanların teşvik edilmesi amacıyla İşsizlik Sigortası Fonu, gençlerin istihdamına katkı vermektedir. 31.12.2022 tarihine kadar işsiz olan kişilerin istihdamını üstlenen özel sektör işverenlerin prime esas kazanç üst sınırına kadar olan “sosyal güvenlik primi işveren payları” (1.025,82 ile 7.693,65 TL) İşsizlik Sigortası Fonu tarafından üstlenilmektedir. Bu destekten yararlanabilmek için bazı şartların (Kişinin son 6 aydır işsiz olması, kişinin istihdam edildiği tarihten önceki son 6 ayın ortalama sigortalı çalışan sayısına ilave olarak istihdam edilmesi, özel sektör işvereni olması) yerine getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, İŞKUR’a kayıtlılığın yaygınlaştırılması için kişinin İŞKUR’a kayıtlı olması durumunda destek süresine 6 ay eklenilmesi teşviki getirilmiştir. (İŞKUR, 2022):

Sonuç

Genç nüfus ele alınırken, gençlik kavramının içinde barındırdığı pek çok değişkenin hesaba katılması gerekir. Popülasyona dair biyolojik, psikolojik, zihinsel, çevresel ve sosyolojik veçheler son derece karmaşık bir tablo oluşturmaktadır. Bundan dolayıdır ki, gençlere dönük politika üretimi geniş bir vizyona, bütüncül yaklaşımlara ve güçlükleri aşabilme yeteneğine ihtiyaç duymaktadır. Gençliğin taşıdığı dinamizmin, enerjinin ve toplumsal konsolidasyon açısından vadettiği potansiyelin farkında olmak önemlidir.

Bu nedenle, Dünya’da birçok ülke gençlere yönelik çok sayıda politika planlamakta ve uygulamaktadır. Farklı ülkelerde başarılı olmuş gençlik politikaları bulunmaktadır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin, gençlerin ayakta durmalarını desteklemiş bu başarılı modelleri kendi ülke şartlarına uyarlamaları faydalı olacaktır. Öte yandan, küreselleşmeyle birlikte ülkelerin ekonomik ve sosyal sistemlerinin hızla birbiriyle entegre olmaya

başlaması, gençlerin problemlerinin çözümünde global politikaları ön plana çıkarmaktadır. Ne var ki, ülkeler arası gelişmişlik düzeyi farkları global ölçekte politikaların başarı şansını azaltmaktadır.

Türkiye’de öncelikle bütün dünyada olduğu gibi gençlik açısında en önemli sorun alanları olarak ortaya çıkan işsizlik ve istihdam problemlerine dönük politika arayışları göze çarpmaktadır. Aktif ve pasif istihdam politikalarında yürütücü temel kurum İŞKUR’dur. Türkiye İş Kurumu, işgücü eğitimine dair yönetmeliğin (1988) çıkmasıyla birlikte aktif istihdam politikaları açısından etkin duruma gelmiştir. İŞKUR’un gençlik politikaları bağlamında temel fonksiyonu; genç işsizliğinin çözümü ve istihdama katılım oranlarının artırılmasıdır. Gençler için sonuç alıcı işgücü tasarıları oluşturulabilmek için işgücü piyasasının taranarak analiz edilmesi ve sağlıklı bir bilgi akış sistematığının oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Böylece işgücü arz ve talebinin yapısal panoramasının elde edilmesi mümkün olacaktır.

İŞKUR’un uyguladığı iş ve meslek danışmanlığı, işbaşı eğitim programları, işletme bazlı eğitim seminerleri, çalışanlara yönelik mesleki eğitim, işgücü yetiştirme kursları, toplum yararına çalışma programı, girişimcilik eğitimleri, işini kaybedenlere geçici gelir desteği, çalışma hayatına dair çerçeve oluşturma çalışmaları vb. etkinlikler gençlerin sorunlarını azaltma açısından önemli olmakla birlikte yeterli olmamaktadır. Daha bütünlükçü ve kurumlar arası(ilgili resmi kurumlar, STK’lar vb.) eşgüdüm odaklı politikaların planlanması ve uygulanması elzemdir. Bu bağlamda; Türkiye’nin mevcut gençlik sosyal politikaları, daha bütünlükçü hale getirilmeli ve kurumlar arası eşgüdümü sağlayacak şekilde revize edilmelidir. Dünya’da gençlere yönelik farklı ülkelerde uygulanmış başarılı sosyal politika örnekleri ülkemiz şartlarına uyarlanmalıdır.

Örneğin bu noktada; Çin’de gençlerin istihdam edilebilirliklerini sistematik hale getirebilmek amacıyla düzenli olarak sürdürülen işgücü eğitimi programları ("**vasıflı işçi okulları**" ile gençlere iş kapıları daha kolay açılmakta, kırsaldaki gençlerin eğitim düzeyini yükselten "**bin okulda bir milyon genç projesi**" ise bu gençlerin şehirlerde istihdamını kolaylaştırmaktadır), lise öğrencilerinin ve lise mezunlarının işgücü piyasasını tanıyarak işgücü piyasasına kolayca girişlerini sağlamak amacıyla uygulanan İstihdam Destek Tedbirleri (Japonya), Deneme İstihdam Programı(Güney Kore) ile kamu öncülüğünde ve finansmanı "**istihdam sigorta fonu**" ve "**ulusal sandık**" tarafından üstlenilen işgücü piyasası programları(devlet genç istihdamı için mesleki eğitim programları, kısa süreli istihdam bağlamında devlet destekli staj-

yerlik programı, dezavantajlı, düşük eğitimli, düşük gelirli ve uzun süredir iş bekleyen gençlere odaklanan geniş kapsamlı istihdam hizmet programı) gibi uygulamalar değerlendirilebilir. Ayrıca, ülkemiz ile AB arasında yapılan anlaşma ve protokollerin etkinleştirilmesi çalışmalarına yoğunlaşılmalıdır. **“Avrupa İstihdam Stratejisi”** ve **“Gençlik İstihdam Ağı”** gibi örnekler yol göstericidir. Avrupa Birliği'nin gençler için uyguladığı tam zamanlı çalışmaya elverişli olmayanlara yönelik **“esnek çalışma”** modeli çalışma seçeneği dikate değer bir uygulamadır.

Eğitimde fırsat eşitliğinin kağıt üzerinde kalmaması için tedbirler alınmalıdır. Bunların yanı sıra; özellikle dezavantajlı gençlere yeni projeksiyonlar sunacak ve devlet- özel sektör iş birliğine dayalı programların (teorik ve uygulamalı eğitimler, alt yapı oluşturma, istihdamı teşvik vb.) hayata geçişini merkeze alacak uygulamalar yapılmalıdır. Staj programları uluslararası standartlara kavuşturulmalı ve sanayileşmiş ülkelerle yapılacak ikili anlaşmalarla yurtdışı staj olanakları oluşturulmalıdır. Gençlerin sadece ulusal düzeyde değil, küresel düzeyde de işgücü piyasalarında yer bulmaları için çalışılmalıdır. Genç girişimciliğe destek noktasında; etkin danışmanlık hizmetleri, uzun vadeli düşük faizli kredi paketleri ve KOBİ finansman kolaylıkları faydalı olacaktır. Söz konusu tedbirlerin, işsiz gençlerin işgücü piyasasında ayakta durma şanslarını arttırma ve istihdam oluşturacak konuma gelmelerini sağlama fonksiyonları çok önemlidir.

Hızlı teknolojik gelişmeler, küreselleşme, kırsal nüfustaki büyük oransal düşüş, ekonomik krizler vb. etkenler toplumsal ve ekonomik dönüşümü tetiklemektedir. Geleneksel üretim şekillerindeki büyük değişim ve buna bağlı olarak ortaya çıkan bazı iş kollarının yok olması ve yeni iş kollarının oluşması olgusu gençlerin yeni paradigmaya göre eğitim almalarını elzem kılmaktadır. Mesleki eğitimin yetkinliklere dayalı ve sürekli hale getirilmesinin alt yapısı oluşturulmalıdır. Kamu ve özel sektörün birlikte dahil olacakları yeni bir eğitim modeli genç nüfusun potansiyelinden yararlanmak için kritik önemdedir. Ayrıca Covid-19 pandemi süreciyle birlikte gerek iş yaşamında gerekse de eğitim alanında dijitalleşme ve hibrit yöntemlerin kullanımı öngörülenden daha hızlı bir şekilde yaygınlaşmıştır. Dünya bu beklenmedik yeni gerçeklikle geriye dönülmez bir sürecin içine girmiştir. Bu gerçeklikten en çok etkilenen kesimlerin başında gençler gelmektedir.

Covid-19 pandemisi sonrası için, dezavantajlı gruplar ile, gençleri önceleyen ve bütün gençleri içeren çok yönlü politikalar (eğitim, istihdam ve mesleki danışmanlık, sübvansiyonlar vb.) ele alınıp uygulanmalıdır. Gençleri

kayıt dışılıktan kurtaracak tedbirlere dair sistemli ve iş piyasasının bütün aktörlerini içine alan politikalar oluşturulmalıdır. Özellikle bu konuda sübvansiyonlar, sosyal projeler aktif şekilde kullanılabilir. Bir kriz durumuyla karşı karşıya olan günümüz sendikacılığının gençlere yönelmesi, bütün taraflar için, yeni çıkış yolları anlamına gelmektedir. Zira, gençleri odağına alan bir sendikal perspektif; hem genç nüfusa farklı seçenekler sunmak ve güçlü destek sağlama bağlamında, hem de sendikalara yönelecek yeni ve dinamik bir kitlenin katılımı anlamında çok olumlu sonuçlar doğurabilir.

Gençlere yönelik politikalar söz konusu olduğunda genellikle işsizlik, eğitim ve istihdam alanları akla gelmektedir. Yeni paradigma üretim ve iş görme biçimlerini değiştirdiği gibi geleneksel toplumsal yapıyı da derinden etkilemektedir. Aile kavramı ve ona yüklenen anlam dönüşüme uğramaktadır. Bireyselleşme, parçalanmış aile oranındaki artış, teknolojik bağımlılık, madde bağımlılığı vb. sorun alanları geleneksel kronik sorunlarla birleşerek gençler üzerinde ağır tazyikler oluşturmaktadır. Yabancılaşma ve kimlik bunalımı, depresyon, anomi, dejenerasyon, bağımlılık (madde-teknoloji-tüketim), kültürel yozlaşma, şiddet eğilimi ve suça bulaşma gibi problemlerin çözümüne dönük programlar acilen hazırlanmalıdır. Bu bağlamda yeni kuşakların ne düşündükleri ve kendilerini nasıl ifade etmek istedikleri temelinde yeni politikaların geliştirilmesi önemlidir. Söz konusu programlarda; psikolojik destek, ailenin güçlendirilmesi, olumlu geleneksel yapının aktarımı, tarihsel ve kültürel birikimin korunması, değer oluşturma (etik, ahlak, adalet, fedakarlık vb.), sanal dünyanın yapısı ve korunma bilinci vb. olgulara odaklanılmalıdır.

Türkiye’nin elinde son derece kıymetli bir genç nüfus potansiyeli mevcuttur. Nüfus projeksiyonlarının ülkemizin, bütün dünyada olduğu gibi, gittikçe yaşlanan bir topluma dönüşeceği gerçeğini belirttikleri bu dönemde, var olanedakar fırsat penceresinin ıskalanmaması hayati bir konudur. Bu realiteden hareketle gençlerin sosyal içermelerine dair aktif işgücü ve istihdam politikaları ile psikolojik, düşünsel, eğitimsel ihtiyaçlarına cevap verebilecek programların uygulanması, geleceğin güvence altına alınması anlamına gelmektedir.

Kaynakça

Akın, Mahmut H.,(2014). “Gençlik Toplumsallaşmasında Akran ve Arkadaşlık Grupları”, Gençlik Araştırmaları Dergisi, Cilt. 2 Sayı. 4, S. 10.

Alper, Yusuf vd., (2013). Sosyal Politika, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2878.

Awogbenle, A.C., Iwuamadı, K.C. (2010). "Youth Unemployment: Entrepreneurship Development Programme as an Intervention Mechanism", *African Journal of Business Management* vol.4(6), pp. 831-835.

BBC News Türkçe on Twitter: "Grafiklerle Türkiye'de eğitim: Türkiye OECD'de öğrenci başına düşen kamu yatırımının en düşük olduğu ülkelerden <https://t.co/1x2uxiufWN> <https://t.co/nPJ7fzqDbs>" /Twitter(Erişim tarihi:30.05.2022).

Büyükbayrak, Berna, <https://www.dogrulukpayi.com/ana-sayfa-2021-erişim:5.1.2022>

Betcherman, Gordon vd., (1999). *Active Labor Market Policies: Policy Issues For East Asia*, Washington D.C.: World Bank, Social Protection Unit.

Cengiz, İhtar Urhanoğlu (2012). "4857 Sayılı İş Kanununa Göre Çocuk ve Gençlerin İş Sözleşmesi

Ehliyetlerinin Sınırlandırılmasına Yönelik Düzenlemeler", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ocak-Şubat 2012, Yıl: 24, Sayı: 98, S. 203-230.

Danışoğlu, Emel,(1992). *Gençlerin Sosyal Güvenliği ve Gençlik Politikaları*, DPT, Ankara, s. 4.

Delibaş, Cengiz (Eylül, 2011). "Genç İşsizler", http://tiskweb.com/İsve ren_Yazdir.Asp?Yazi_Id=3078&İd=130&Baslik_Id=&Yapi=&Gerli_Sayfa=, (Erişim Tarihi: 17.04.2022).

Diriöz Çapar, S. (2012). *İstihdamın Artırılmasında Aktif İşgücü Politikalarının Rolü*, Uzmanlık Tezi, T.C. Kalkınma Bakanlığı, Sosyal Sektörler ve Ko ord. Gen. Müd., Yayın No: 2835, Ankara.

Emircigil, B. F. (2013), "Gençlere Yönelik Sosyal Politikalar", *Sosyalpolitika İçinde* (Ed: Aysen Tokol ve Yusuf Alper), Dora Yayınları 4.Baskı, Bursa: 370-386.

Ercan, H. (2007) *Türkiye' De Gençlerin İstihdamı*, İlo, Uluslararası Çalışma Ofisi Yayınları, Ankara.

Erol, H., Özdemir A., Yurdakul E.M. (2010). "Türkiye'de İşsizliğin Yol Açtığı Olumsuz Sonuçların Giderilmesinde 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun İşlevi", *Tisk Akademi*, Tisk, Hakemli Dergi, Ed. Prof. Dr. Ö. Faruk Çolak, Ajans-Türk, C. 5, S. 10, Ss. 6-37.

Euronews-20.09.2020-Erişim Tarihi: 01.03.2022.

Gençlik Ve Spor Bakanlığı, Ulusal Gençlik Ve Spor Politika Belgesi, Ankara, Yayın No:57, 2013, S. 3.

Gülüm, A. (2020). Türkiye’de Genç İşsizliği: Neet Gençliği Analizi, Youtbankhub. Aralık 2020, İstanbul. S.34.

Gündoğan, Naci ve Kemal Biçerli (2004). Çalışma Ekonomisi, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1461.

ILO (2013). Global Employment Trends for Youth 2013, Geneva.

ILO (2020b). Pandeminin gençlerin işgücü piyasası çıktıları üzerindeki etkisine yönelik politika tepkileri hakkında daha fazla bilgi için bkz, (Erişim tarihi:16.04.2022).

Karabulut, Alpaslan (2007). Türkiye’deki İşsizliği Önlemede Aktif İstihdam Politikalarının Rolü ve Etkinliği, Uzmanlık Tezi, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.

Mahiroğulları, A., Korkmaz, A. (2013). İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları -Türkiye Ve AB Ülkeleri -, Ekin yayınevi, Star Ajans,Genişletilmiş 3. Baskı, Bursa.

OECD, Education Policy Outlook: Turkey, (2013, October), [Http://Www.Oecd.Org/Education/Education%20policy%20outlook%20turkey_En.pdf](http://www.oecd.org/education/education%20policy%20outlook%20turkey_en.pdf), (Erişim tarihi: 15.04.2022).

Okur, A. (2014). Türkiye’ de Genç İşsizliği ve Nedenleri, Gazi Kitabevi, Sonçağ Yay. Matb., Ankara.

Oktay, F.; Şentuna, M.; Cenk, M. Görbil, V. & Şener, T. (2009). Türkiye’deki Gençlik Politikası. E. Bornemark & V. Görbil (Yay.Haz). Gençlik Politikalarına Giriş: İsveç ve Türkiye Bakış Açılırları İçinde. Sweden: Ungdomsstyrelsen.

Taş. H. Yunus, Bilen, Merve, (2014), Avrupa Birliği ve Türkiye’de Genç İşsizliği Sorunu ve Çözüm Önerileri, HAKİŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, .3,/ 6 ss.50-69

Taş, H. Y., Küçüköğlü, M., Demirdöğmez, M., (2018) Türkiye’de genç işsizliği sorunu ve alternatif çözüm önerileri-Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 7/18,ss. 280-294

TÜİK Kurumsal (tuik.gov.tr), Bulten/Index?p=İşgücü-İstatistikleri-Aralık-2023-49379&dil=1 Erişim Tarihi: 20.02.2024

United Nations, 2005 Youth Report, 2005, s. 3.

Varçın, Recep (2004). İstihdam ve İşgücü Piyasası Politikaları, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Yıldız, Emre NEET: AB Gençlik Garanti Programı ve Türkiye İçin Öneriler), (2016),

İnternet Kaynakçası

<https://tr.euronews.com/2023/06/08/ne-egitimde-ne-istihdamda-olan-genclerin-orani-turkiye-acik-ara-avrupanin-zirvesinde> (Erişim tarihi: 05.03.2024)

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2022-49670>(Erişim tarihi:20.02.2024)

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, Erişim tarihi: 03.01.2022.

<https://www.tarimorman.gov.tr> (Erişim tarihi:12.03.2022)..

www.un.org/victimsofterrorism/files/_2020, Erişim tarihi: 02.04.2022)

<https://kariyerbankasi.net/oecd-ulkelerinde-issizlik-orani-rekor-dususe-ragmen-turkiye-ilk-beste/>(Erişim tarihi: 13.03.2024)

<https://media.iskur.gov.tr/15666/emre-yildiz.pdf>, Erişim tarihi: 15.04.2022.

[https://www.Habertürk.com/gündem](https://www.Habertürk.com/gundem), 2021(Erişim tarihi:23.04.2022).

http://laborsta.ilo.org/sti/sti_E.html (Erişim tarihi: 15.05.2022)

[www.un.org/victimsofterrorism/sites/www.un.org.victimsofterrorism/files/un-human rights and covid april 2020.pdf](http://www.un.org/victimsofterrorism/sites/www.un.org.victimsofterrorism/files/un-human%20rights%20and%20covid%20april%202020.pdf)

TÜİK Kurumsal (tuik.gov.tr), Bulten/Index?p=İşgücü-İstatistikleri-Aralık-2023-49379&dil=1 Erişim Tarihi: 20.02.2024